

– Телефон довіри та тривожна кнопка – засоби екстреного зв'язку, які забезпечують відчуття безпеки.

– Допомога доглядальника – часто це іноземні працівники, витрати на яких частково або повністю покриває держава.

– Психосоціальна підтримка – консультації психологів, участь у групах підтримки, терапевтичних програмах [3].

Комплексний підхід до соціального супроводу в Ізраїлі дає змогу досягати значних результатів. Серед основних позитивних наслідків варто зазначити:

– Значне зменшення соціальної ізоляції літніх осіб.

– Підвищення рівня якості життя та самостійності в побуті.

– Зменшення потреби в госпіталізації завдяки систематичному догляду вдома.

– Активізація громадянської участі у підтримці осіб старшого віку.

– Високий рівень міжвідомчої співпраці в медико-соціальній сфері [4].

Досвід Ізраїлю демонструє, що соціальний супровід осіб літнього віку може бути надзвичайно ефективним за умови комплексного, міждисциплінарного та гуманного підходу.

Ретельна координація між державними інституціями, громадськими організаціями та родинами дозволяє забезпечити літнім людям не лише допомогу, але й збереження гідності, активності та соціальної інтеграції. Україна може врахувати цей досвід, адаптувавши окремі елементи в контексті національної системи соціального захисту.

Список використаних джерел:

1. Ministry of Labor, Social Affairs and Social Services, Israel. Elderly care services. 2024. URL: <https://www.gov.il/en/departments/publications/elderly-care-services>
2. Yad Sarah – Nonprofit Organization in Israel. Programs for the Elderly. – 2023. URL: <https://www.yadsarah.org.il>
3. Крамар О. Міжнародні моделі догляду за літніми людьми: приклад Ізраїлю. *Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 2. С. 80–87.
4. Державна служба статистики Ізраїлю. Показники демографії та старіння населення. 2024. URL: <https://www.cbs.gov.il>

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОДОЛАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІЗОЛЯЦІЇ

Валентина Березан,

доктор педагогічних наук, професор,

*доцент кафедри соціальної роботи, реабілітації та повоєнної адаптації,
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка*

У сучасному світі цифрові технології стають не лише інструментом комунікації, а й важливим засобом підтримки соціального включення, особливо для вразливих груп населення. Проблема соціальної ізоляції посилилась в умовах пандемії COVID-19, гуманітарних криз та військових конфліктів, що актуалізує пошук нових форм соціальної підтримки, заснованих на цифрових технологіях.

Проблема соціальної ізоляції є багатогранною та стосується як фізичної, так і психологічної відокремленості людини від суспільства [6]. В умовах воєн-

ного часу, глобальної міграції, демографічних зрушень значна частина населення стикається з ризиком втрати соціальних зв'язків, що негативно впливає на їхнє психоемоційне благополуччя. Водночас цифрові технології відкривають нові можливості для підтримки соціальної взаємодії та створення спільнот, що забезпечують відчуття приналежності.

Мета даної статті полягає в теоретичному обґрунтуванні можливостей використання цифрових технологій для подолання соціальної ізоляції та визначенні їх місця у сучасній соціальній роботі.

Соціальна ізоляція проявляється у відсутності регулярних соціальних контактів, обмеженні участі у суспільному житті, втраті соціальної підтримки та відчутті самотності. Найбільш вразливими групами до ізоляції є люди похилого віку, особи з інвалідністю, переселенці, біженці, бездомні, молодь з обмеженими можливостями та особи, які пережили психотравматичні події.

Існує кілька теоретичних підходів до розуміння соціальної ізоляції. Розглянемо, як цифрові технології можуть посприяти вирішити проблеми ізоляції в сучасних соціальних умовах.

1. Теорія соціальних зв'язків (Social Network Theory). Ця теорія акцентує увагу на структурі та якості соціальних зв'язків індивіда. Соціальна ізоляція розглядається як стан з низькою щільністю та слабкою інтенсивністю соціальних зв'язків [4]. Цифрові технології можуть сприяти розширенню соціальних мереж, полегшувати підтримання існуючих зв'язків на відстані та встановлення нових контактів з людьми, які мають схожі інтереси або досвід, незалежно від географічного розташування. Онлайн-платформи, соціальні мережі та форуми можуть стати віртуальними просторами для формування та підтримки соціальних зв'язків.

2. Теорія соціальної підтримки (Social Support Theory). Відчуття соціальної підтримки є важливим фактором благополуччя та захисту від негативних наслідків соціальної ізоляції [3]. Цифрові технології можуть надавати різні форми соціальної підтримки: емоційну (через онлайн-спілкування та групи підтримки), інформаційну (через доступ до інформаційних ресурсів та порад), інструментальну (через координацію допомоги та обміну ресурсами) та оціночну (через отримання схвалення та визнання в онлайн-спільнотах).

3. Теорія самотності (Loneliness Theory). Самотність є суб'єктивним відчуттям нестачі соціальних зв'язків, яке може виникати незалежно від об'єктивної кількості контактів [8]. Цифрові технології можуть допомогти зменшити відчуття самотності, надаючи можливості для спілкування та взаємодії, особливо для тих, хто має обмежені можливості для очних контактів (наприклад, люди з інвалідністю, літні люди, особи, що перебувають на самоізоляції). Віртуальні спільноти можуть створювати відчуття приналежності та зменшувати почуття відстороненості.

4. Теорія соціальної ідентичності (Social Identity Theory). Ця теорія стверджує, що приналежність до соціальних груп є важливою складовою самоідентифікації та соціального самопочуття [7]. Цифрові технології полегшують пошук та приєднання до онлайн-спільнот, заснованих на спільних інтересах, хобі, професійній діяльності чи досвіді. Участь у таких групах може сприяти формуванню позитивної соціальної ідентичності та зменшенню відчуття ізоляції.

5. Комунікаційні теорії. Різноманітні комунікаційні теорії, такі як теорія використання та задоволення (Uses and Gratifications Theory) та теорія соціаль-

ного проникнення (Social Penetration Theory), пояснюють, як люди використовують медіа, включаючи цифрові технології, для задоволення своїх потреб у спілкуванні, інформації та соціальних зв'язках [5; 2]. Цифрові платформи надають різноманітні канали комунікації (текстові повідомлення, відеодзвінки, соціальні мережі, форуми), що дозволяє індивідам обирати найбільш зручні та ефективні способи взаємодії та поглиблювати міжособистісні стосунки.

Ґрунтуючись на вищезазначених теоретичних підходах, можна виділити ключові аспекти потенціалу цифрових технологій у подоланні соціальної ізоляції [6]:

- забезпечення доступності. Цифрові технології можуть долати географічні та фізичні бар'єри, надаючи можливість спілкуватися та взаємодіяти з іншими людьми незалежно від місця проживання чи стану здоров'я;
 - розширення можливостей для комунікації. Різноманітні формати комунікації (текст, голос, відео) дозволяють підтримувати зв'язок у зручний спосіб та виражати емоції більш повно;
 - створення віртуальних спільнот. Онлайн-платформи об'єднують людей зі спільними інтересами, створюючи відчуття приналежності та можливості для взаємної підтримки;
 - надання інформації та ресурсів. Цифрові технології забезпечують доступ до інформації про соціальні послуги, групи підтримки та можливості для соціальної участі;
 - сприяння розвитку соціальних навичок. У безпечному онлайн-середовищі люди можуть практикувати соціальні навички та будувати впевненість у спілкуванні;
 - підтримка психічного здоров'я. Онлайн-платформи можуть надавати доступ до ресурсів з підтримки психічного здоров'я, онлайн-консультацій та груп підтримки для людей, які відчувають самотність або тривогу.
- Важливо також враховувати потенційні виклики та обмеження використання цифрових технологій для подолання соціальної ізоляції. До них належать:
- цифровий розрив. Неоднаковий доступ до цифрових технологій та навичок їх використання може поглиблювати соціальну нерівність та ізоляцію для певних груп населення;
 - якість онлайн-взаємодії. Віртуальне спілкування не завжди може повністю замінити особисті контакти та може мати свої обмеження у передачі емоцій та встановленні глибоких зв'язків;
 - ризики онлайн-середовища. Кібербулінг, онлайн-шахрайство та залежність від соціальних мереж можуть мати негативні наслідки для соціального та емоційного благополуччя;
 - перевантаження інформацією та втома від екрану. Надмірне використання цифрових технологій може призводити до відчуття втоми та відстороненості від реального світу.

Таким чином, теоретичні аспекти використання цифрових технологій для подолання соціальної ізоляції є багатограними та ґрунтуються на ключових соціальних, психологічних та комунікаційних теоріях. Цифрові платформи та інструменти мають значний потенціал у розширенні соціальних мереж, наданні соціальної підтримки, зменшенні відчуття самотності та сприянні соціальній ідентифікації. Проте, для ефективного використання цього потенціалу необхідно враховувати можливі виклики та обмеження, а також впроваджувати

стратегії для забезпечення цифрової інклюзії та якісної онлайн-взаємодії [1]. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на вивчення ефективності різних цифрових інтервенцій для подолання соціальної ізоляції у різних групах населення та розробку етичних та безпечних підходів до використання цих технологій у соціальній роботі.

Список використаних джерел:

1. Давиденко Г. Цифрова інклюзія та доступність: соціальна діджиталізація : монографія. Вінниця : ТВОРИ, 2023. 240 с.
2. Altman I., Taylor D. A. Social penetration: The development of interpersonal relationships. New York : Holt, Rinehart & Winston, 1973. 459 p.
3. Cohen S., Wills T. A. Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*. 1985. Vol. 98. No. 2. P. 310–357. URL: https://lchc.ucsd.edu/MCA/Mail/xmcamail.2012_11.dir/pdfYukILvXsL0.pdf
4. Granovetter M. S. The strength of weak ties. *American Journal of Sociology*. 1973. Vol. 78. No. 6. P. 1360–1380. URL: <https://snap.stanford.edu/class/cs224w-readings/granovetter73weakties.pdf>
5. Katz E., Blumler J. G., Gurevitch M. Uses and gratifications research. *Public Opinion Quarterly*. 1973. Vol. 37. No. 4. P. 509–523.
6. Social Isolation in the Digital Age: Paradox or Reality? *Continental Hospitals*. 2023. URL: <https://continentalhospitals.com/blog/social-isolation-in-the-digital-age-paradox-or-reality/>
7. Tajfel H., Turner J. C. An integrative theory of intergroup conflict. *The social psychology of intergroup relations* / Eds. W. G. Austin, S. Worchel. Monterey, CA : Brooks/Cole, 1979. P. 33–47.
8. Weiss R. S. Loneliness: The experience of emotional and social isolation. Cambridge, MA : MIT Press, 1973. 236 p.

**ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОГО СУПРОВОДУ БІЖЕНЦІВ
З УКРАЇНИ В НІМЕЧЧИНІ**

Ігор Біленко,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 «Соціальна робота»

Полтавського інституту економіки і права

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Надія Мякушко,

кандидат політичних наук,

завідувач, доцент кафедри соціальної роботи та спеціальної освіти

Полтавський інститут економіки і права Університету «Україна»

ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»

Соціальний супровід біженців з України в Німеччині включає низку аспектів, спрямованих на підтримку та інтеграцію в німецьке суспільство. Ось ключові особливості:

Юридичний статус та соціальний захист. Українські біженці мають право на тимчасовий захист (статус за §24 AufenthG), що надає:

- право на проживання;
- доступ до соціальної допомоги (грошові виплати, житло);
- медичне страхування;